

שוב מצאתי בקובץ כרם שלמה (שנה ז קו' ז עמ' י"ז) נדפס מכתב מהג"ר ראובן סגל זעהמאן זצ"ל (אב"ד אטווצק) אל הגאון הרוגאצ'ובי זצ"ל, ומביא בתוך דבריו שהגאון בעל הצפנת פענח כתב אליו לבאר דברי רש"י (שלמד הגאון הצפנת פענח שכוונתו בפשטות שאכן אסור לאכול חמץ יחד עם הפסח שני) וביאר הצפנת פענח דהטעם, דאכילת פסח היא בגדר הקטרה, דבעינן גברא דחזי לאכילה בשעת עשיית הפסח, ולכן נאסר בו חמץ באכילתו כמו בשאר הקטרות עכ"ד הגאון הצפנת פענח והם דברי חידוש.

★★

והנה במה שכתב רש"י כאן: מצה וחמץ עמו בבית וכו'. הוכיח רבינו החיד"א בפתח עינים למנחות (מ"ה: ד"ה תוס' ד"ה קרבו וכו') דבמדבר היה לבניי לחם, ותמה על מה שכתבו בתוס' (שם ד"ה קרבו וכו') בשם רש"י דבמדבר לא היה להם לחם ורק מן ע"ש (ובלא"ה הרי ברש"י שם לא כתב כמו שהביאו תוס' בשמו וצ"ע). ומכאן הוכיח החיד"א דהיה להם כן לחם במדבר וע"ש עוד. וע"ע במלאכת שלמה על המשניות (פ"ד דמנחות מ"ג ד"ה קרבו כבשים וכו') שהביא כע"ז בשם החכם סולימאן ז"ל שתמה על רש"י הנ"ל (כפי שהביאווהו בתוס') שהרי הקריבו לחם הפנים במדבר וכו', וע"ע בנחל קדומים לחיד"א (פר' פקודי) ובקרבן אורה למנחות (שם) וע"ע בספר מנחת עני (ח"א עמ' ע"ד ובהג"ה ד' שם), וראה עוד באריכות בזה בתשו' מכ"ק אדמו"ר בעל האמרי אמת זצ"ל שנדפסה בשו"ת חדות יעקב (מהדרות סי' כ"ד ושבה ונדפסה במכתבי תורה סי' ק"מ) מה שהעיר בדברי התוס' במנחות הנ"ל ע"ש היטב, ובקובץ דגל התורה (סי' י"ג) נדפסה ג"כ תשובה זו וראה בהערות המו"ל הגר"מ כשר ז"ל שם באריכות בזה וגם בתורה שלמה (כרך כ"ג עמוד קל"ח והלאה) באריכות רבה ואכ"מ עוד.

★★

בגמ': ורבנן האי יעשו אותו מאי עבדי ליה מבניי שאין שוחטין את הפסח על היחיד דכמה דאפשר לאהדורי מהדרינן.

הר"י קורקוס (פ"ב ה"ב) כתב דהר"מ פירש בכוונת הגמ' דגם רבנן החולקים על ר"י (לעיל צא). וס"ל דשוחטין הפסח על היחיד, מ"מ ילפי ממקרא זה דלכתחילה ראוי ליזהר

המצה ולא בגלל הפסח, דחמץ הוי סתירה למצה והפכו ע"ש היטב וי"ל. וראה עוד בחמדת ישראל להגאון בעל הכלי חמדה (מ"ע קכ"ד) מש"כ לבאר בדברי רש"י כאן ובשו"ת אהל משה [צוויג] ח"א סי' נ"ב ס"ק ב וח"ב סי' ס"ו ס"ק ד ע"ש. ובספר מזבח אבנים [וואלפיש] סי' ס"ג ס"ק ד נקט ג"כ דהפי' ברש"י דבעת אכילת הק"פ אסור לאכול החמץ ע"ש.

ובקובץ כתב תורה (קובץ ב עמ' מ"ה) האריך בזה ידי"נ הרה"ג ר' שמואל חיים דומב שיחי' והביא ממה שכתב בפירושו על המשך חכמה בזה, והביא כמה הערות חשובות בענין זה ע"ש. ושם הביא מספר מדות טובות על המכילתא (עמ' קכ"ח) שהאריך בענין זה ורצה להביא רא"י מהתוספתא (וכדברי המשך חכמה הנ"ל) שאסור, ומהתוספתא יש לדייק דבכל יום ט"ו דפסח שני אסור לאכול חמץ ולא כרש"י שנקט רק בעת אכילת הפסח וכנ"ל וע"ש עוד שהאריך בזה בטוב טעם ודעת. וע"ע בהגדה שלמה לר"מ כשר ז"ל (עמ' 198) באריכות. וראה בחומש היכל הברכה להרה"ק מקומרנא (באוצר חיים) שכתב בענין המצות שבפרשתנו: אסור לאכול חמץ ומצה כאחד בפסח שני עכ"ד ובודאי למה כך הפי' ברש"י הנ"ל.

שוב מצאתי בשו"ת עני בן פחמא (סי' כ"ח) שהאריך הרבה בענין זה, והביא דברי המנ"ח הנ"ל וכתב הפי' ברש"י כמו שהבאתי לעיל - אלא עמו (עם האדם) באכילתו, ודחה הפי' הזה, דהרי רש"י כותב בתוך הדברים: ואין שום יו"ט, ויש לפרש, דבתחילה רוצה רש"י לפרש הקולות של פסח שני, היינו מצה וחמץ עמו בבית ואין שם יו"ט, ואח"כ עובר לחומר, דאין איסור אלא עמו באכילתו, וא"כ מוכח כמו שלמד המנ"ח הפי' ברש"י וע"ש עוד באריכות רבה להוכיח מקור הדברים לאיסור ע"ש. אכן לא ידעתי לפי דרכו, מדוע לא נפרש שרש"י נקט כאן ג' קולות א. מצה וחמץ עמו בבית ב. ואין שם יום טוב. ג. ואין איסור חמץ אלא עמו (עם האדם) באכילתו וי"ל.

וראה עוד בשו"ת התעוררות תשובה (ח"ג סי' י"א) מש"כ לדון אם מותר באותה סעודה שאוכלים פסח שני לאכול קודם חמץ ולנקות עצמו ולאכול אח"כ מיד פסח ומצה ומרור, או דיש לאסור משום הרחקה ע"ש. אך למבואר לעיל מרש"י סוכה (מ"ז:) הרי כתב: ואוכל חמץ מיד ע"כ. והיינו דא"צ להמתין וכדו' וצ"ע.

★★